

Ledare

Ny kunskap ger nya möjligheter

Arbets- och miljömedicin handlar generellt om samband mellan ”exponering” i olika situationer och hur detta påverkar hälsan. Till skillnad mot sjukhusperspektivet fokuserar vi på friskfaktorer dvs vad som gör att människor kan förverkliga sina mål och hur man för gruppen skall förbättra livssituationen så att individerna kan nå dessa mål.

Kunskap växer ständigt fram och därför är det viktigt med utvecklingsprojekt så att vi kan vara relevanta idag och i framtiden. Ett exempel är molekyllär diagnostik vid allergi. På så sätt kan vi öka precisionen i att förutsäga vilken exponering som är relevant i olika situationer och var denna exponering förekommer t.ex. i skolor, på allmänna kommunikationsmedel eller i hemmet. Ett annat område rör potentiellt hormonstörande kemikalier. Sådana produceras och används i stor mängd. Avsikten är inte att skada men vissa vanliga kemikalier har visat sig ha sådana egenskaper. Det är viktigt med kunskap som stöd för att påverka vilka kemikalier som man bör undvika att producera och/eller vara extra försiktig med att hantera. I olika modeller har forskare påvisat olika effekter, alltifrån påverkan på kropps längd till att kemikalierna är associerade med metabola förändringar och effekter på hjärt-kärlsystemet. Uppsala har unika förutsättningar inom området. Vi har tyvärr haft exponering bl.a. genom dricksvatten och samtidigt noggrant följt gruppens hälsa, där vi känner till exponeringen. Exponeringen är sannolikt hälso-störande i detta av människan skapade experiment!

Allt var inte bättre förr! Vi glömmer inte sällan att berätta hur framgångsrikt arbetsmiljöarbetet varit i Sverige. I detta nummer gör vi en återblick om hur Arbets- och miljömedicin kom till.

Uppdraget kan sammanfattas som en expertresurs där viktiga bitar utgörs av kunskapsstöd på mycket hög nivå samt utbildning, vilka båda förutsätter en forsknings-intensiv miljö. Viktiga beslut måste vila på bästa möjliga kunskap. Ett exempel på hur vi jobbar idag utgörs av nätverksträffar. I detta nummer beskriver vi exempelvis en nätverksträff för ergonomer i regionen.

Vi har också en artikel som berör regler och inspektioner. Ibland glömmer man bort att följa upp om regler och förbud som kan upplevas hindrande ändå har avsedd effekt för hälsan. Området att följa upp har varit eftersatt och tidigare studier från Danmark och Finland har haft svårt att påvisa effekter av arbetsmiljöinspektioner och föreskrifter för arbetsmiljön.

I detta nummer kommenterar vi en kunskapssammanställning som hävdar att regler och inspektioner påverkar arbetshälsa.

Slutligen har vi en blänkare om mätutbildning för arbetsmiljön. Tyvärr har kunskap om exponeringsbedömningar för kemiska och fysikaliska faktorer försämrats de senaste decennierna. Kanske har man levt i föreställningen att sådana exponeringar redan är eliminerade från modernt arbetsliv. Det är inte sant! Dessutom kan man inte förbjuda allt som möjligen påverkar hälsan. Därför är expertfunktionen att skatta verklig exponering och ge förslag på hur man arbetar säkert av största betydelse. På Arbets- och miljömedicin har vi miljöhygieniker som arbetar med sådan och på arbetsplatser behöver man också ha kompetens om hur man mäter och bedömer exponering. Det är därför glädjande med initiativ att starta mätutbildningar.

Jag hoppas att även detta nummer av Nyhetsbladet skall vara intressant. Nyhetsbladet är en viktig del i vårt utåtriktade arbete.

Magnus Svartengren
Professor, t.f. verksamhetschef och överläkare

Molekylärdiagnostik vid pälsdjursallergi

Allergener är proteiner som är allergiframkallande och är naturligt förekommande både hos djur och växter. Proteinerna är små och transporteras lätt i luften, vilket betyder att du inte behöver ha haft direktkontakt med t.ex. ett pälsdjur, utan det kan räcka med indirekt kontakt för att få en allergisk reaktion.

Allergi mot t.ex. olika pälsdjursallergen diagnostiseras idag med hjälp av pricktest på huden och/eller IgE- antikroppstest i blodserum tillsammans med kliniska symptom. Till dessa metoder används extrakt från allergenkällan. En svårighet är att extraktens allergenkomposition kan variera beroende på källan och därför finns ett behov av bl.a rekombinanta allergen för en mer komponentupplöst allergidiagnostik. Det är också en svårighet att avgöra exakt vilket/vilka allergen som ger upphov till de kliniska symptomen.

I en nyligen publicerad studie av Uriarte S och Sastre J har man beskrivit sensibilisering för pälsdjur såsom katt, hund och häst hos astma- och rinitpatienter vid användning av allergenkomponenter och visat på associationen med specifika kliniska symptom. Studien inkluderade 159 patienter med rinit/astma som var sensibiliserade och hade ett positivt SPT mot åtminstone ett extrakt från hund, katt eller häst. Man analyserade specifikt IgE både mot naturligt extrakt och rekombinanta pälsdjursallergen. De specifika allergener som undersöktes från hund var Can f 1, Can f 2, Can f 3 och Can f 5, från katt Fel d 1, Fel d 3 och Fel d 4 och från hästen var det Equ c 1 och Equ c 3.

Vad man bland annat kunde se var att om patienten var sensibiliserad mot två eller fler albumina proteiner från pälsdjur så var det associerat med svårare luftvägssymtom.

Specifikt IgE mot Can f 1 var signifikant associerat med persistent rinit, Can f 2 med astmadiagnos, Can f 3 med måttlig/svår rinit och astma samt Can f 5 med persistent och måttlig/svår rinit. Positivt IgE mot Fel d 2 var signifikant associerat med måttlig/svår rinit och astma, Equ c 1 med måttlig/svår rinit samt Equ c 3 med persistent rinit och svår astma.

I ett pågående doktorandprojekt vid AMM i Uppsala jobbar vi bland annat med framtagning av metoder för att kvantitativt kunna mäta halten av de olika allergenerna, Equ c 1-Equ c 4, från hästar för att kunna kartlägga allergenprofilen hos tio olika hästraser i Sverige. Denna kunskap planerar vi sedan använda för att kartlägga allergenprofilen hos hästallergiska patienter.

*Susanne Victor, doktorand
& Lena Elfman, docent*

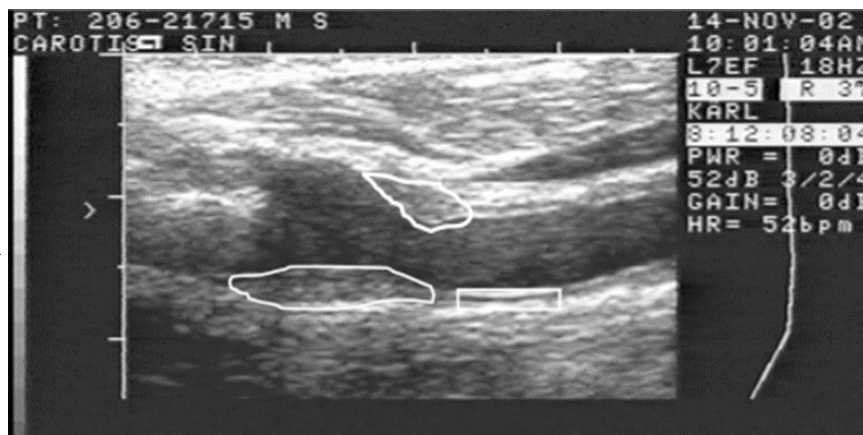
Referens:

Uriarte S, Sastre J. Clinical relevance of molecular diagnosis in pet allergy. *Allergy* 2016; 71: 1066-1068

Ger exponering för hormonstörande miljögifter en bidragande risk att drabbas av kardiometabola sjukdomar?

Hormonstörande miljögifter, som exempelvis långlivade organiska miljögifter (t.ex. polykloretrade bifenyl (PCB:er), perfluorerade ämnen (förkortas PFAS), vissa långlivade bekämpningsmedel (t.ex. DDT) samt plastrelaterade kemikalier (t.ex. ftalater och bisfenol A (BPA)) kan härma, hämma och bryta ner hormoner som har betydelse för vår metabola jämvikt. Dessa ämnen kan detekteras i blod i människor från hela världen. Med tanke på att hjärt-kärlsjukdomar står för cirka hälften av dödsfallen i västvärlden, och att vi alla är exponerade för hormonstörande miljögifter i vårt dagliga liv, är det av yttersta vikt att vidare utreda om hormonstörande miljögifter kan bidra till uppkomst av kardiometabola störningar (fetma, diabetes och hjärt-kärlsjukdom).

Jag och mina, nationella såväl som internationella, samarbetspartners (ett team med expertis inom epidemiologi, miljömedicin, kardiologi, toxikologi och statistik m.m.) använder oss i våra studier av den populationsbaserade kohorten (Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS) med 1016 slumpvis uttagna individer (50% kvinnor, 70 år vid start av studien (2001-2004) där nivåer av miljögifter har mätts vid 70, 75 och 80 års ålder. PIVUS-studien är världsunik såtillvida att den är noggrant karakteriserad när det gäller subkliniska markörer för kardiometabol sjukdom (t.ex. åderförkalkning i halsartärer, *se figur 1*) såväl som nyinsjuknande i vanliga folksjukdomar (t.ex. högt blodtryck, diabetes, fetma, hjärtinfarkt, stroke, hjärtsvikt, förmaksflimmer och demens)

Figur 1

hitta metoder att motverka eller minska de negativa hälsoeffekterna av miljögiftsexponering.

Monica Lind, toxikolog/miljöhygieniker,
docent i miljömedicin

Referenser

- Lee, D.H. et al. Polychlorinated biphenyls and organochlorine pesticides in plasma predict development of type 2 diabetes in the elderly: the prospective investigation of the vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS) study. *Diabetes Care*. 34:1778-1784; 2011
- Lee, D.H. et al. Background exposure to persistent organic pollutants predicts stroke in the elderly. *Environ Int*. 47:115-120; 2012.
- Lind, P.M. et al. Circulating levels of persistent organic pollutants (POPs) and carotid atherosclerosis in the elderly. *Environ Health Perspect*. 120:38-43; 2012.
- Lind, P.M. et al. Circulating levels of p,p'-DDE are related to prevalent hypertension in the elderly. *Environ Res*. 129:27-31; 2014.
- Penell, J. et al. Persistent organic pollutants are related to the change in circulating lipid levels during a 5 year follow-up. *Environ Res*. 134:190-197; 2014.
- Roos, V. et al. Circulating levels of persistent organic pollutants in relation to visceral and subcutaneous adipose tissue by abdominal MRI. *Obesity (Silver Spring)*. 21:413-418; 2013

Det arbets- och miljömedicinska uppdraget

Vid en historisk tillbakablick förefaller ursprunget till landets yrkesmedicinska kliniker vara de båda gengasklinikerna i Stockholm, Sabbatsberg 1941 och Karolinska sjukhuset 1945. I Uppsala tillsattes den 19 september 1979 en överläkartjänst i yrkesmedicin och den 1 oktober 1979 startade verksamheten som en sektion till medicinkliniken med ett rum på ett forskningslaboratorium i 85-huset. Vid starten hade den yrkesmedicinska sektionen en överläkare och chef, Birgitta Kolmodin-Hedman, en AT-läkare och en sekreterare.

Utbyggnaden av yrkesmedicinska kliniker i hela landet baserades på en [statlig utredning från 1961](#), som kompletterades av en ny utredning 1976, med betoning på ett offensivt hälsoprogram med yrkesmedicin som en viktig del i det förebyggande folkhälsoarbetet. Utredningen kompletterades med ett [delbetänkande och proposition till riksdagen 1980 om införandet av yrkesmedicinska kliniker](#). Istället för lagstiftning betonas sjukvårdshuvudmännens positiva inställning till utredningens förslag om att inrätta en yrkesmedicinsk klinik i varje sjukvårdsregion, med den från 1966 uppbyggda Örebrokliniken som förebild. Utvecklingen därefter synes vara landstingspolitiska och regionala hänsyn och beslut om verksamheten.

Sedan de yrkesmedicinska klinikerna byggdes upp har den miljömedicinska verksamheten tillkommit på 1990-talet i Uppsala. I Uppsala baseras den miljömedicinska verksamheten på ett Miljömedicinskt program för Uppsala län från 1994, som reviderades 1999. Sammanförandet av miljömedicin med redan befintliga yrkes/arbetsmedicinska kliniker var naturligt eftersom frågeställningarna och riskfaktorerna var likartade och kunde kombineras i det förebyggande folkhälsoarbetet. Likaså var det vetenskapliga förhållningssättet, som fanns inom de arbetsmedicinska klinikerna, önskvärt även för miljömedicinen.

Sammanfattningsvis kan sägas att statliga utredningar om arbetsmedicinens uppdrag och inriktning inte har levererats sedan 1976/80 och om miljömedicinen sedan 1996. Avtalsmässigt finns olikheter inom regionen som borde kunna samordnas för ett mer jämlikt utbud av de arbets- och miljömedicinska tjänsterna, hållbar utveckling och förbättrad folkhälsa för regionens invånare.

Robert Wålinder, överläkare

Sammanfattning av uppdraget för arbets- och miljömedicin

- En del av hälso- och sjukvårdens preventiva folkhälsoarbete
- Kunskapsstöd för landsting, kommuner, regioner, länsstyrelse, tillsynsmyndigheter, socialförsäkringar och samhällsfunktioner
- Utbildning inom arbetsmedicin och miljömedicin
- Forskning och utveckling om risker för arbetssjukdom och olyckor samt miljörelaterad ohälsa

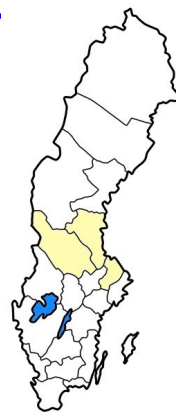
Referenser

SOU 1963:46. Yrkesmedicinska sjukhusenheter. Behov och organisation. Betänkande avgivet av utredningen angående yrkesmedicinens organisation m m. Länk <http://weburn.kb.se/sou/223/urn-nbn-se-kb-digark-2223634.pdf>

SOU 1980:22. Utredningen om företagshälsovården och den yrkesmedicinska verksamheten (A 1976:1)-med delbetänkandet Utbyggnad av yrkesmedicinen. Länk <http://weburn.kb.se/sou/359/urn-nbn-se-kb-digark-3580133.pdf>

SOU 1996:124. Miljöhälsoutredningen. Miljö för en hållbar hälsoutveckling. Länk kap 7.3 <https://data.riksdagen.se/fil/7A5F44EF-9C76-4B4F-95DA-9DF4A2BE7628>

Landstinget i Uppsala län. Samhällsmedicin. Hälso- och sjukvårdsavdelningen. Miljömedicinskt program för Uppsala län, 1994.

Information från ergonomernas nätverksträff

Januari 2017 hade Arbets- och miljömedicin sin årliga träff för ergonomer i vårt upptagningsområde. Denna gång var vi i Falun. Som vanligt försökte vi bjuda på föreläsningar från ett brett perspektiv, som vi trodde skulle kunna tillföra något i våra kollegers arbete. Först ut var Per Nylén, docent, Arbetsmiljöverket, Camilla Zetterberg, leg. sjukgymnast och PhD, Högskolan i Gävle samt Lena Sundstedt, leg. sjukgymnast, arbetsmiljöinspektör, Arbetsmiljöverket som belyste ”Systematisk synergonomisk riskbedömning” – hur vi kan använda appar, observation och enkät för att kartlägga risker. Speciellt uppskattat var Per Nyléns genomgång av användbara appar och hur man kan använda dem i sitt arbete.

Vi hörde Maria Södersten, leg. logoped, docent, KI prata om ”Bedömning av röstergonomiska faktorer”. Hon visade bl.a. på faktorer som påverkar rösten både från omgivningen och hos individen. Är kvinnor mer sårbara för röstbelastning? – var en av frågeställningarna som nämndes i samband med nyare forskningsresultat. De som är intresserade att veta mer om detta område kan gå in på Arbetsmiljöverkets hemsida, <https://www.av.se/inomhusmiljo/ljud-och-akustik/belasta-rosten-ratt/?hl=%C3%B6st>.

Christina Bodin Danielsson, arkitekt, Tekn.dr., KTH föreläste om ”Framgångsrik process vid utformning av nya arbetsplatser”. Christina är både verksam arkitekt och forskare med inriktning på kontorsmiljöns påverkan på individ & organisation. Olika typer av kontorsprojekt, men också olika typer av kontorstyper t.ex. cellkontor, kontorslandskap och aktivitetsbaserat kontor presenterades.

Från hennes avhandling fick vi veta att vi mår bäst i cell- och flexkontor och sämst i medelstora kontorslandskap (The Office - an explorative study. Architectural Design's Impact on Health, Job Satisfaction & Well-being, 2010). Två begrepp som ergonomer förmodligen inte är så vana att använda är ”*change management*” - när organisationen tror att det behövs ett förändrat arbetssätt vid flytt eller kontorsförändringar och ”*facility management*” - som är strategisk ledning och styrning av de resurser och tjänster som krävs för att en fastighet ska fungera effektivt. Detta är områden som kan vara viktiga för FHV att titta närmare på för att komma in i en byggprocess på ett tidigt stadium.

En paneldebatt kring ”Samverkan kring nya och hälsosamma arbetsmiljöer – går det?” var ett nytt inslag på Ergonomträffen. I utvärderingen av dagen framkom att detta moment var mycket uppskattat – ”Bra avslappnad form av diskussion mellan publik och podium.” ”Väldigt bra med paneldebatt, konkreta frågor/svar!”

Dagen avslutades med Kerstin Ericson och Lena Sundstedt, arbetsmiljöinspektörer som visade och berättade kring temat ”Hur arbetar Arbetsmiljöverket, Dalararna?” Deras erfarenheter som nya inspektörer och tidigare ergonomer var spännande att höra om. De tyckte att de gått över till ett otroligt roligt, viktigt och intressant arbete.

På vår hemsida finns presentationerna från ergonomträffen för nedladdning: <http://ammuppsala.se/utbildningar/natverkstraff-ergonomer-0>

Tomas Eriksson, ergonom

Leder regler och inspektioner till en bättre arbetsmiljö?

Docent Christian Ståhl, universitetslektor vid avdelningen för samhällsmedicin vid Linköpings universitet, har på uppdrag av Arbetsmiljöverket gjort en kunskapssammanställning om hur effektiva regler och inspektioner är för att förhindra skador och sjukdomar i arbetslivet. Kunskapssammanställningen presenterades på ett välbesökt seminarium i Stockholm den 20 december 2016.

Resultaten visar att regler och inspektioner har en tydlig påverkan på arbetsmiljön. Bäst tycks det vara med omfattande regleringar, som genomförs med stor samstämmighet mellan olika aktör t.ex. när rökning förbjöds i offentliga miljöer. Allmänhet och arbetsgivare måste göras medvetna om reglerna genom kampanjer och informationsarbete. Det finns dock få svenska studier som granskat följsamheten till arbetsmiljöriglering och hur detta påverkar utfall i form av olyckor, skador och sjukdomar. Tillförlitliga kvantitativa studier som visar vilka effekter olika sanktioner får saknas, men kvalitativa studier tyder på att arbetsgivare generellt följer inspektörernas rekommendationer. Tillsynsverksamhet tycks ge mer effekt när inspektionerna kombineras med sanktioner.

Kunskapssammanställningen bekräftar mina egna erfarenheter efter femton års arbete som huvudskyddsombud för läkarna i landstinget i Uppsala län, numera Region Uppsala. För att få till stånd förbättringar av arbetsmiljön krävs ofta kontakt med Arbetsmiljöverket t.o.m. i självklara frågor som att arbetstidslagen ska följas och att riskbedömning av gravida skall genomföras av arbetsgivaren. Där resulterade Arbetsmiljöverkets inspektion på Akademiska sjukhuset i att företagshälsovården fick i uppdrag att utarbeta en mall för riskbedömning av gravida, men först efter att sjukhuset fått betala ett vite på 100 000 kr. Bakgrunden var att sjukhuset inte gjorde några riskbedömningar av gravida inför svininfluensan hösten 2009.

Vaccinet mot svininfluensan kom långt in på hösten. Sjukhuset tillät dessförinnan ovaccinerade gravida att utan riskbedömning arbeta på Akuten och på avdelningar med influensapatienter trots gravidas ökade

risk för svåra lungkomplikationer, som t.o.m. kan leda till döden. Vid influensa hos gravida finns dessutom ökad risk för missfall eller fosterdöd.

Kunskapssammanställning om Arbetsmiljöverkets regler och inspektioner visar också att organisatorisk och social arbetsmiljö är en särskild utmaning för reglering och tillsyn. En annan utmaning är att arbetsmarknaden blir alltmer global och innehåller ett ökande antal komplexa anställningsförhållanden. Regeringen har därför tillsatt en utredning som, i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, ska kartlägga trender och nya former för arbete som före-

kommer i Sverige i dag. Fokus ligger på de utmaningarna som finns sett ur ett arbetsmiljöperspektiv med speciell tyngdpunkt på ansvaret för arbetsmiljön. I utredningen ingår också att se över regelverket för de regionala skyddsombudens tillträdesrätt och befogenheter. Utredningen kommer att presenteras om några månader.

Både kunskapssammanställningen och seminariet finns utlagda på Arbetsmiljöverkets hemsida tillsammans med en intervju med docent Christian Ståhl på nedanstående länk:

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/kunskapssammanstallningar/leder-regler-och-inspektioner-till-en-battare-arbetsmiljo-kunskapssammanstallning/?hl=Leder%20regler%20och%20inspektioner%20till%20en%20b%20C3%A4ttre%20arbetsmilj%C3%B6>

Anna Rask-Andersen, professor, överläkare

Mätutbildning för kemiska och fysikaliska faktorer i arbetsmiljön

Den 8 januari avslutades den sista delen av två i den första kursomgången av ”Mätutbildning för kemiska och fysikaliska faktorer i arbetsmiljön” i Stockholm. Utbildningen genomförs på ett gemensamt initiativ från de Arbets- och miljömedicinska enheterna i Sverige, med syftet att höja kompetensen hos arbetsmiljöingenjörer och konsulter. Kursen planeras att hållas i varje region där enheterna är verkssamma för att erbjuda fortbildning i närområdet. Om du är intresserad finns det möjlighet att anmäla sig till nästa kurs i Umeå som går av stapeln redan i maj! I november följer tredje kurstillfället i Örebro som sedan följs av Lund och Göteborg.

Kursen planeras och anordnas av representanter från varje klinik, där jag deltar från Akademiska sjukhuset. Jag fick själv möjlighet att vara kursdeltagare i den första kursomgången och vill här berätta lite om hur jag upplevde utbildningen;

Det första kurstillfället är tre dagar och innehåller mätteori, praktiska moment och hur man skriver en rapport. Mellan kurserna utförs en hemuppgift med mätning i fält samt upprättande av en rapport. Under det andra kurstillfället får deltagarna bekanta sig med digitala mätmetoder, bl.a. Stoffenmanager, och hur arbetsmiljörisker kan kommuniceras till arbetsgivare och arbetstagare. Kursen avslutas med att kursdeltagarna presenterar sina mätuppdag och opponerar på en kollegas rapport med återkoppling från kursledarna.

I min roll som hygieniker är jag van att tolka analysresultat från arbetsmiljöingenjörer, men jag har mindre erfarenhet av egna praktiska mätningar i arbetsmiljöer. Förutom konkreta teoretiska moment, fick jag här tillsammans med arbetsmiljöingenjörer klämma och känna på olika instrument och prova på att mäta. För mig var det särskilt betydelsefullt att få

lägga upp en egen mätstrategi, lära mig instrumenten samt planera och utföra en mätning på egen hand. Det vi gått igenom på kursens första del, fick jag direkt praktisk användning av. Läsning av andra kursdeltagares rapporter och opponeringsmomentet var för mig också en viktig del i kursen. Det var särskilt spännande att få prova på att praktiskt använda Stoffenmanager. En hel del av det jag lärt mig har jag redan konkret användning av i mitt dagliga arbete, vilket jag tycker är ett gott betyg!

Kursen ger också social behållning! Kursledare, föreläsare och kursdeltagare hade många trevliga stunder tillsammans och jag tror att vi alla hade gott utbyte av

varandra under kursdagarna. Förutom lunch har vi vid båda kurstillfällena umgåtts och ätit tillsammans en kväll, vilket varit en bra möjlighet för att skapa nya kontakter med kollegor.

Om du är intresserad av fortbildning rekommenderar jag varmt kursen! Mer information och anmälan hittar du på ammuppsala.se eller fhv.nu.

<http://www.ammuppsala.se/utbildningar/matutbildning-kemiska-och-fysikaliska-faktorer-i-arbetsmiljon>

<http://fhv.nu/kurser-och-seminarier/maetutbildning-foer-kemiska-och-fysikaliska-faktorer-i-arbetsmiljoen?month=5&year=2017>

Helena Fornstedt, yrkeshygieniker

Ny personal

Jag arbetar som underläkare på Arbets- och miljömedicin i Uppsala sedan januari 2017. Mina arbetsuppgifter består i att utreda patienter samt att delta i enhetens övriga verksamhet såsom utbildning och forskning. Arbetet föregår under handledning av överläkare. Tidigare har jag arbetat ett år vid en arbets- och miljömedicinsk klinik i Danmark, där jag fick en bred erfarenhet av arbetsmedicinska utredningar av olika patientgrupper och tillstånd. Jag är legitimerad läkare sedan 2015, utbildad vid Köpenhamns universitet.

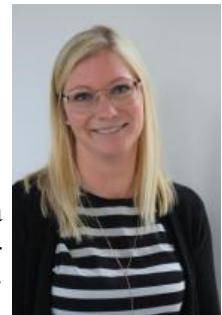

Jag har erfarenhet av forskning inom området flyktingar och hälsa, och har bland annat genomfört en registerstudie om nyanlända flyktingars användning av psykofarmaka. Innan jag utbildade mig till läkare tog jag en magisterexamen i statskunskap och jag har arbetat med biståndsprojekt och organisationsutveckling i Sverige, Brasilien och Moçambique.

Det som intresserar mig med arbetsmedicin är att fokus ligger på relationen mellan patient och miljö, och att arbetet både handlar om patientutredningar och om förebyggande arbete på individ-, organisations- och samhällsnivå.

Maria Brendler Lindqvist

Jag är arbetsterapeut och sedan 2017 anställd på Arbets- och miljömedicin. Mina huvudsakliga arbetsuppgifter är att fungera som administrativt stöd till verksamhetschef och ledningsgrupp samt att medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt. Vidare hanterar jag doktorander och studenter i deras uppsatsarbeten.

2012 disputerade jag på Karolinska Institutet med en avhandling som fokuserade på grön rehabilitering för personer med stress- och smärtproblematik. Efter disputationen har jag främst arbetat som postdoktor på Enheten för interventions- och implementeringsforskning inom arbetshälsa, Karolinska Institutet. Där har jag bland annat varit projektledare för en utvärdering av Rehabiliteringsgarantin (evidensbaserad rehabilitering för personer med långvarig smärta och/eller psykisk ohälsa) som genomfördes på uppdrag av Socialdepartementet. Vidare har jag medverkat i projekt som fokuserat på att identifiera relevanta incitament för arbetsgivare när de överväger att genomföra insatser för att främja hälsa och förebygga ohälsa på arbetsplatsen samt i ett projekt som syftar till att utveckla och utvärdera ett arbetslivsinriktat rehabiliteringsprogram för personer med stroke.

Therese Hellman

Utbildningar www.amm uppsala.se/utbildningar/

30 maj - 1 juni

Mätutbildning för kemiska och fysikaliska faktorer i arbetsmiljön

[Läs mer/anmälan](#) Observera att kursen är i Umeå

Distansutbildningar:

KOF - Utbildning på distans

Metod för bedömning av arbetsförmåga i befintligt arbete - Krav- och Funktionsschema (KOF).

[Program/anmälan](#)

9-13 oktober 2017

Medicinska kontroller i arbetslivet

[Läs mer/anmälan](#)

Ansvarig utgivare:

Magnus Svartengren

Redaktion:

Lenita Öqvist, Katarina Lifvendahl, Teresia Nyman

Arbets- och miljömedicin, Akademiska sjukhuset, Ulleråkersvägen 40, 751 85 Uppsala

Telefon: 018-611 36 42-43 Hemsida: www.amm uppsala.se

Regionklinik för landstingen i Gävleborgs, Dalarnas och Uppsala län

Forskargrupp inom Institutionen för [medicinska vetenskaper](#), Uppsala universitet